

Marton-Ady Edina

Pubi

Anyám csirkenyakat dob a hideg vízbe. Az előbb vágta darabokra. Csak a csont ropogása hallatszott a konyhában. A test már vértelen. A víz magasra fröccsen, kis tócsák a törött járókövön. A mosogató alatt egy lefedett, piros zománcos edényben vár a csirkevér. Azt külön süti ki, később, amikor már mindenki degeszre tömte magát. A sámlin ülök. Kopott, öreg darab. Nyikorog, amikor mozdulok. Anyám morog, ne zsiszegj, maradj nyugton, készen leszel-e még ma? Nem válaszolok. A kés apró, belesimul a tenyerembe. Hajszálvékony, jelöletlen penge csillan benne. Szeretem. Lassan melegszik át a bőrtől, csendesen harsan egyet, amikor belemártom a következő karalábé feszes, zöld burkába. Ez a sikamlós, nedves reccsenés, ez csak az enyém. Mindegy, hogy a hatalmas tálból krumpli, gyökér, répa vagy hagyma kerül. Vékonyan hámozok. Régen nem ment ilyen jól. Évek kellettek a rutinhoz, meg az a mese. Egy buta esti mese miatt gyakoroltam odakint, a gesztenyefa alatt. Elnézek, a szobám felé, mintha átláthatnék a falakon, arra gondolok, ahogyan ott gubbasztok kint, az ablakom alatt, fejem fölött susognak a hatalmas tenyérre emlékeztető levelek, én pedig kinyújtott nyelvvel koncentrálok a kezeimre. Apám elcsent svájci bicskájával hámoztam meg mindent, amit találtam a kertben. Frissen hullott gesztenye, ágdarab, földből kihúzott, különös gumók, göcsörtjeikben arcok, formák, nézd apa, mutattam lelkesen, apám meg hümmögött, hátra sem fordulva, de én csak szólongattam tovább, apa, apa. Mérgeesen fordult meg, a hangja élesebb volt, mint a bicska ezüstösen fénylő éle. Így tudta meg apám, hogy a gesztenyefa alá valaha valaki csicsókát ültetett. Később, amikor már alkalmasnak találtak a konyhai munkára, így, a sámlin ülve, hámozva a mellém rakott táliban várakozó, évszakok szerint változó nyesnivalót, egy darabig még elhittem, hogy ez kell a királyfiknak. Hogy a hártavékonyan hámozott krumplitól beleszeretnek egymásba az emberek. Aztán ahogyan a sámlí is egyre szűkösebb lett, kinőttem a mesekönyveket. A dolgos, szorgos lányok képei, akik pedáns munkájukkal, csinos arcukkal, jóságukkal elnyerik a sármos, dúsgazdag férfit, mint a hajnali köd, felszálltak. Jött helyettük Jean Valjean, Mr. Darcy, Jane Eyre. Napról napra, hétről hétre új lakók érkeztek a szobámba, és én mindig rácsodálkoztam, hogy a könyvek a leghetlenebb helyzetből is kihoznak valami boldog véget, pont, mint a gyerekmesék. Egy répáért nyúlok éppen, amikor anyám leguggol mellém. Elsimitja a szemem elől a hajamat, közelről nézve már láthatom a megereszkedő arcvonalakat, az idő harapásait a bőrben, a szemzugban, az orr hajlatában. Az ujjának nyers csirkehús szaga van. Feltolul torkomban az epe, hányanom kell. Tapasztaltan nagyokat nyelek, sokszor, egymás után, mosolygok, és ő nem veszi észre.

– Megint nagy lett ez a lobonc, te lány – sóhajt. – Úgy nő rajtad minden, mint a bolondgomba. Holnap itt elől ezt levágjuk, ne zavarjon, elromlik a látásod még a végén. Ma nincs rá idő, de majd holnap.

A hangja ott marad a magasban, zümmög körülöttünk, mint egy házilégy, még egy pár pillanatig bámulja az elkapott tincset az ujjai közt. Nem hozzám beszél. Nem érdekli, mit szólok a tervhez, egyszerűen csak memorizál. Próbálja megjegyezni,

milyen ügye van velem. Ezt a szokást akkor vette fel, amikor ideköltöztünk. A régi házban nem csinálta, a kongó, mindig hűvös lépcsőházban, a Duna-parti sétákon, a tágas utakkal szaggyalagott nagyváros zezugos utcáiban, a felfelé nyújtózó házak árnyékában nem kellett hangosan kimondania a dolgokat, de itt, a kisváros szétfolyó kockaházai között, az egymásba kapaszkodó udvarok tyúkkerítéses valóságában úgy kell neki a hangos szó, mint egy bója. Így tervezi a nyári táborokat, a ruhaszekrényem tartalmának átvizsgálása is így zajlik, egy nadrág, új melltartó, bugyi, mormolja, mint valami ráolvasást, és én néha azt várom ilyenkor, hogy a kinőtt ruháim hirtelen megnyúlnak. Minden ráolvasás egyértelmű célja a vita elkerülése apámmal. Egyszerűsít. Ezért is ilyen nevetségesen kócos a frizurám.

Néha az anyám kukából kilopott, rózsaszín fedeles, lepattant szélű piperetűk-reben vizsgálom magam. A púderrész már üres, csak a barna portól elszíneződött szivacs van a helyén. Úgy teszek, mintha bepúderezném az orromat. Az illata nagyon kellemes, szinte nőnek érzem tőle magam. A tükör azonban kíméletlen. A hajam a jobb oldalon kétujjnyit rálóg a fülemre, a másikon egy ujjnyira nyisszantotta el a szabóolló. Anyám otthon, az udvaron vágja a hajamat. A kerítés előtt elhaladnak a népek, olykor megállnak, leginkább az idősek, mélyen ülő szemükkel hunyorítva figyelik anyámat, aki ilyenkor mindig odaköszön. Szép napot, Manyi néni, hogy van Katóka, hangja mélyen remeg ilyenkor, ez az udvarias hangja, az, amivel a munkahelyén tárgyal. Az olló csattog, én pedig arra gondolok, hogy itt már örökre mi maradunk a diszpintyek a kalitkában, mindegy, még hány évig maradunk, pedig milyen egyszerű volna a rideg fejbőlintások helyett azt válaszolni, szép napot magának is. Nincsen fodrász a faluban. Miska bácsi, aki a polgármesteri hivatal melletti kis házban dolgozik, csak borbély, nők be sem tehetik a lábukat az üzletébe. Állítólag egyszer, amikor a polgármester pesti rokonai itt voltak, a sógornője, egy rézhajú, karcsú asszony bement hozzá igazíttatni, de az idős férfi feltartott pengével kergette őt be a hivatalba, miközben magából kikelve üvöltött. Nem tudom, igaz-e ez a történet, mert amióta mi itt lakunk, nem volt hasonló eset. Persze ettől függetlenül Miska bácsiból simán ki lehet nézni ezeket a dolgokat. Olykor, amikor apámért megyek a kocsmába, ha meglát, a szeme elszűkül, és olyan mérhetetlen megvetéssel bámul rám, mintha meztelencsigát látna egy salátalevélen. Itt sót szórnak rájuk. Borzalmas halál. Iszonyatos. Mint Miska bácsi mélyen ülő, fekete szeme. El is szoktam kerülni. Sokszor kértem anyámat, vigyen be magával a fodrászhoz. Még nem, mondta mindig, én meg csak megrántottam a vállamat. Mi mást tehetek.

Kunyorodnak a tincseim, természetesen kifelé. A fülem egy kicsit eláll. Rózsaszín, ha rásüt a fény. Mátyás szerint, aki a legjobb barátnőm ikertesója, szép. Olyan, mint egy rágóból fújt lufi, annak van ilyen színe, mielőtt rárobban az arcodra. Ezt mondta a szünetben, meg hogy ő igazán szeretné, ha egyszer rárobbannék az arcára, higgyem el, nem akarna onnan lekaparni. Persze mindenki röhögött. A többi srác azt mondta, szar az ízlése, de Mátyás csak vállat vont, és megnyalta húsos, vastag ajkát. Rá akartam szólni, de Klári megfogta a könyökömet, és elrángatott. Hülye fiúk, mondta, és nevette. Mátyás gyakran megérint. A folyosón, vagy ha elmegy a padom mellett, a keze hozzáér a tarkómhoz, vigyorog, aztán úgy tesz, mintha véletlen lett volna, de soha nem kér bocsánatot. Klári miatt nem szólok rá, meg mert a húga szerint a Mátyás halálosan szerelmes belém. Lehetetlen. Engem a faluban mindenki fiúként kezel, de Klárit nem

lehet lepattintani erről a témáról. Úgy ismételteti, mint egy beragadt kazetta: a Matyi rólam beszél otthon, az anyjának, mert szerinte én vagyok a legizgalmasabb lány, mióta csak ideköltöztünk, mindenki engem figyel, mi lesz a következő lépésem, mit mondok órán, mit teszek szünetben, mert olyan furcsa vagyok a hülye könyveimmel, nem beszélek senkihez és senkivel. Fiúkkal valóban nem beszélek. Átvágok a tömött iskolafolyosón, kígyóként siklok a hangos, folyamatosan mozgó fiú- és lánytestek között, igyekszem senkihez sem hozzáérni. Mikor megérkeztünk, a falu apraja-nagyja eljött hozzánk. Volt, aki hatalmas tálakon süteményt hozott, frissen levágott csirkét, de voltak olyanok is, akik csak a kerítés mellett állva, sötétben izzó szemmel bámultak be ránk. Az új tanár, az idegen tanár, akinek itt se kutyája, se macskája, nem köti ide a föld, sem a család, kíváncsivá tette az embereket. Átküldték a gyerekeiket, hívjanak el játszani, de én nem akartam menni, más volt itt minden, másként beszéltek, mint akiket hátrahagytam, másként mozdultak, kemény, sötét szemük elborzasztott. Mire feloldódtam, a látogatások elmaradtak, a könyvek maradtak, és az oldalvonal.

A hűvös könyvtárban mindig boldogan ülök le a nyugdíjasok közé, a leghoszabb asztal második székére, ami pont az ablak alatt áll. A kedvenc helyemről éppen rá lehet látni a hatalmas tölgyfára a könyvtár udvarán. A fatörzsön van egy hasadék. Másodikban, a költözés után, mikor még azokat a krumplipucolós sztorikat olvastam, azt képzeltem, ez az az odvas fa, ami elrejtette a királylányt, míg rá nem talált a királyfi. A királyfi, aki kimentette a királylányt a rengetegből, és helyrebillentette a világ rendjét, mikor hülyét csinált az öreg királyból. Anna, a könyvtáros később elmesélte, gyerekkorában sokszor játszottak ennél a tölgyfánál. Akkor még nem volt beépítve az utca, földút futott keresztül a mezőn, lovaskocsin hajtottak erre a falukörnyéki gazdák, a piac felé haladtak, a főtérre. Az út szélén keskeny facsemeték álltak, a rét közepén a tölgy. Rétnek hívták, pedig valójában csak egy hátsó kertnyi földterület volt, amit senki sem kaszált, és ahol így vadon és gazdagon burjánzott a pitypang, a katáng, a pipacs és a mezei szarkaláb. Egy májusi viharban érte villámcsapás a fát. Nem gyulladt ki, nem hasadt ketté, csak megnyílt a törzse, mint egy virág, szélesre tárt borsóhüvely forma született benne, az égett fa fekete illatával. Már réges-régen felnőtt, de ő még mindig érzi az ellobbant füst zamatát, nevetett Anna, zavartan túrta el a haját a füle mögé. A madarak nem szállnak rá a tölgyfára, hiába maradt életben, mondja, soha nem látott rajta egyet sem, csak a szél borzol bele a kócosra nőő levelekbe. És tényleg. Én sem láttam rajta soha madarat, de a fa minden évben gazdag lombot növeszt, és vár.